

Dnr: 14/2024
Stockholm 16 maj 2024

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

UR:s remissvar på Ett starkt judiskt liv för framtida generationer. Nationell strategi för att stärka judiskt liv i Sverige 2025–2034 SOU 2024:3

Sveriges Utbildningsradio (UR) har beretts möjligheten att lämna remissvar på rubricerat betänkande. UR väljer utifrån sitt utbildnings- och folkbildningsuppdrag med villkor om att producera och tillgängliggöra ett programutbud på de nationella minoritetsspråken, däribland jiddisch, att begränsa sitt yttrande till strategins målsättning 5: Det offentligas arbete med jiddisch är relevant och framåtsyftande.

Övergripande om förslag till nationell strategi

UR delar utredningens bedömning att det behövs en nationell strategi för stärkande av judiskt liv i Sverige med fokus på överföringen av judisk kultur och jiddisch till yngre och framtida generationer. UR instämmer vidare i att strategin ska genomföras inom ramen för politiken för de nationella minoriteterna och med utgångspunkt i Sveriges internationella åtaganden om skydd för nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Genom de kontinuerliga dialoger UR har med företrädare för den jiddischtalande gruppen är det tydligt att de insatser som görs, för att vara relevanta, bör utformas utifrån identifierade behov hos målgruppen. Därför ser UR positivt på att strategins genomförande föreslås ske i dialog och samverkan med den judiska minoriteten.

Målsättning 5: Det offentligas arbete med jiddisch är relevant och framåtsyftande.

5:6 Fokusområde jiddisch

UR instämmer i utredningens målsättning att det offentligas arbete med jiddisch ska vara relevant och framåtsyftande.

producera och
tillgängliggöra ett programutbud på de nationella minoritetsspråken, däribland jiddisch,

så kallade dialoggrupper inom varje nationellt minoritetsspråk och svenskt teckenspråk, men

UR arbetar kontinuerligt med att höja kvaliteten i sina språkproduktioner och skapa relevant innehåll. UR:s språkstärkande programutbud ska även i största möjliga mån vara kopplat till språkens kulturella och historiska kontext. Minoritetsspråk är en viktig del av kultur, historia och identitet. I synnerhet gäller det programutbudet på jiddisch. Detta gör att UR producerar program både på jiddisch och om den judiska kulturen i Sverige. Genom programserier som *Mitt judiska jag* (åk 7–9) och *Nathans judiska historia* (åk 7–9) skildras hur det är att leva som jude i dagens Sverige. I *Aarons nya land* (folkhögskola/gymnasium) skildras den svensk-judiska historien från 1775 fram till i dag. I *Våra dikter på jiddisch* (åk 7–9) och *Zing!*, en serie för alla åldrar med musik ur det judiska kulturarvet och med sångtexter på jiddisch, lyfts jiddisch som en del av den judiska kulturen. Och för de yngsta finns flera inlästa och dramatiserade sagor på jiddisch. För den vuxna målgruppen finns till exempel *Jiddisch in der welt*, en serie föreläsningar på och om jiddisch.

5.6.1 Viktigt att främja jiddisch i Sverige

UR instämmer i utredningens bedömning att det finns fortsatt behov av att främja jiddisch så att språket hålls levande i Sverige.

UR:s bidrag till att revitalisera nationella minoritetsspråk

Inom ramen för UR:s utbildnings- och folkbildningsuppdrag producerar och tillgängliggör UR radio- och tv-program på de fem nationella minoritetsspråken varav jiddisch är ett. Som public service-bolag kan UR därmed bidra till att stärka de nationella minoritetsspråken. UR:s program på de nationella minoritetsspråken, inklusive jiddisch, utgår från användarnas behov av utbildnings- och språkprogram, främst för målgrupperna barn och unga. Programmen syftar till att öka språkkunskaperna för de som redan talar språken men kan även vara ett stöd för dem som inte helt behärskar språken.

UR har sedan 2020 ökat den totala sändningsvolymen på jiddisch och har också sedan 2020 kontinuerligt ökat antalet förstasändningar på jiddisch liksom på övriga nationella minoritetsspråk samt svenskt teckenspråk. UR bidrar därmed till att revitalisera jiddisch genom ett språkstärkande programutbud men ser att det skulle behöva göras mer för att stärka språket. Med en förstärkt medelstildelning skulle UR i än större omfattning kunna producera ett pedagogiskt programutbud för nationella minoriteter som är ändamålsenligt utifrån behov och situation. Det skulle möjliggöra ett större utbud av språkprogram för alla åldrar och språkliga nivåer för att möta behoven av språklig revitalisering av de nationella minoritetsspråken. Det gäller såväl barn och unga som vuxna som förlorat kontakten med sin minoritet och vill återknyta till språket/kulturen. Det skulle också möjliggöra flera långsiktiga programsatsningar i syfte även att öka förståelsen för samt kunskapen om minoritetsgrupperna hos en bredare allmänhet.

5.6.4 Det offentliga ska göra relevanta prioriteringar av arbetet med jiddisch

UR delar utredningens bedömning att det offentliga insatser med jiddisch i högre utsträckning bör utgå från målgruppens behov.

UR har kontinuerliga dialoger med företrädare för de nationella minoritetsspråken, detta för att försäkra sig om att utbudet är relevant och svarar mot behov i respektive målgrupp. Vid det senaste dialogmötet om jiddisch lyftes vikten av att UR:s uppdrag är kopplat till både språkrevitalisering och folkbildning. En låg kunskap i allmänhet om den judiska minoriteten gör att behovet av mer kunskap om judisk kultur och historia blir än viktigare när antisemitismen i samhället ökar. Deltagarna i dialogmötet uttryckte därför att UR har en viktig roll både inom folkbildning och utbildning, nu och i framtiden. Med ett växande intresse för jiddisch i samhället anses UR:s barnutbud på jiddisch vara unikt.

Om möjligheter ges skulle UR därför ytterligare kunna bidra till att stärka kunskapen om och på jiddisch.

Kalle Sandhammar, vd Sveriges Utbildningsradio AB